

Lainvalmisteluosasto

Valtiovarainministeriö

Viite: Lausuntopyyntönnö 22.5.2017 VM/891/03.01.00/2017

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE MAAKUNTIEN PERUSTAMISTA JA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON JÄRJESTÄMISEN UUDISTUSTA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI SEKÄ EUROOPAN PAIKALLISEN ITSEHALLINNON PERUSKIRJAN 12 JA 13 ARTIKLAN MUKAISEN ILMOITUKSEN ANTAMISEKSI ANNETUN HALLITUKSEN ESITYKSEN (HE 15/2017 VP) TÄYDENTÄMISESTÄ AHVENANMAAN RAHOITUSASEMAA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN OSALTA

Valtiovarainministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta, *sote*, koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi annetun hallituksen esityksen (HE 15/2017 vp) täydentämisestä Ahvenanmaan rahoitusasemaa koskevien säännösten osalta.

Lausuntonaan oikeusministeriö toteaa seuraavan.

Täydentävässä esitysluonnoksessa ehdotetaan tuloverolakiin tarkoitettua 125 a §:ä Ahvenanmaan maakuntavähennyksestä täydennettäväksi siten, että *sote* ei vaikuttaisi Ahvenanmaan itsehallintolaissa (1144/1991) säädettyyn maakunnan lainsäädäntövaltaan kunnallisverotuksen alalla. Siinä ehdotetaan myös, että lakiehdotus 34. Laki Ahvenanmaan itsehallintolaissa tarkoitetun tasoitusperusteen muuttamisesta poistetaan hallituksen *sote*-esityksestä. Uusi esitys väliaikaisesta tasoitusperusteen muutoksesta vuosille 2019-2021 annettaisiin eduskunnalle keväällä 2018. Lisäksi esitysluonnoksen perusteluissa kuvataan, kuinka Ahvenanmaan valtuuskunta itsehallintolain 56 §:n nojalla voisi teknisellä laskutoimituksella varmistaa, että itsehallintolain 49 §:ssä säädetty verohyvitys maksetaan normaalissa järjestyksessä myös sen jälkeen, kun *sote*-uudistukseen kuuluvat veromuutokset ovat tulleet voimaan. Siten asiasta ei tarvitsisi erikseen säätää. Esitysluonnoksessa on kuitenkin mainittu, että valtiovarainministeriön oikeuskanslerivirastolta huhtikuussa saamansa lausunnon mukaan verohyvityksen jatkuvuus voitaisiin varmistaa teknisluonteisella erillislailla.

Oikeusministeriö toteaa, että valtiovarainministeriö on maaliskuusta lähtien käynyt neuvotteluja Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanssa hallituksen *sote*-esitystä täydentävän esityksen tarpeellisuudesta Ahvenanmaan rahoitusasemasta ehdotettujen säännösten osalta. Oikeusministeriön Ahvenanmaan itsehallinnosta vastaavalle asiantuntijalle on annettu tilaisuus osallistua neuvotteluihin. Valtiovarainministeriö on

täydentävän esityksen valmistelussa huomioinut oikeusministeriön puolelta neuvotteluissa esitetyn näkemyksen muun muassa siitä, että Ahvenanmaan valtuuskuntaa olisi kuultava täydentävän esityksen suhteesta itsehallintolaissa säädettyyn maakunnan lainsäädäntövaltaan ja tasoitusjärjestelmään. Lisäksi täydentävässä esitysluonnoksessa on huomioitu oikeusministeriön esille nostama ongelmallisuus mitä tulee sote-esityksen tuloverolakiehdotuksessa ehdotetun Ahvenanmaa-vähennyksen vaikutukseen itsehallintolaissa säädettyyn verohyvitykseen ja tämän kompensoimiseen tasoitusperustetta korottamalla, vaikka tällaisesta kompensointimahdollisuudesta tai tavasta ei säädetä itsehallintolain tasoitusjärjestelmää koskevissa säännöksissä.

Itsehallintolain epäselvissä tulkintatilanteissa lainvalmistelun yhteydessä Ahvenanmaan valtuuskunta on oikeusministeriön käsityksen mukaan se taho, jolla on Ahvenanmaan itsehallintojärjestelmässä toimivaltuus lausua siitä, kuinka lakia olisi tulkittava. Sen vuoksi oikeusministeriö toteaa kantanaan, että se voi hyväksyä esitysluonnoksessa esitetyt ratkaisut sote-esityksen vaikutusten neutralisoimiseksi itsehallintolain 49 §:ssä säädetyn verohyvityksen sekä ehdotetun Ahvenanmaan maakuntavähennyksen osalta, jos valtuuskunta on omassa lausunnossaan valmis puoltamaan näitä ehdotuksia.

Ylijohtaja

Sami Manninen

Lainsäädäntöneuvos

Janina Groop-Bonde